

Υπόθεση C-784/19

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως βάσει του άρθρου 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

22 Οκτωβρίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Administrativen sad Varna (Βουλγαρία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

4 Οκτωβρίου 2019

Προσφεύγουσα της κύριας δίκης:

«TEAM POWER EUROPE» EOOD

Καθού της κύριας δίκης:

Direktor na Teritorialna direksia na Natsionalna agentsia za prihodite – Βάρνα

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Προσφυγή κατά της αρνήσεως της διοικητικής αρχής να χορηγήσει πιστοποιητικό σχετικά με τη νομοθεσία στην οποία υπόκειται πρόσωπο το οποίο ασκεί μισθωτή δραστηριότητα σε κράτος μέλος για λογαριασμό εργοδότη εγκατεστημένου στο κράτος αυτό, και το οποίο έχει αποσπασθεί από τον εργοδότη του σε άλλο κράτος μέλος προκειμένου να απασχοληθεί εκεί για λογαριασμό του ίδιου εργοδότη.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβάλλεται σύμφωνα με το άρθρο 267, παράγραφος 1, στοιχείο β', της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ) και αφορά την ερμηνεία του άρθρου 14, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, για καθορισμό της διαδικασίας

εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (στο εξής: εκτελεστικός κανονισμός), σε συνδυασμό με το άρθρο 12, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας (στο εξής: βασικός κανονισμός).

Προδικαστικό ερώτημα

Έχει το άρθρο 14, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ) 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, για καθορισμό της διαδικασίας εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) 883/2004 για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας, την έννοια ότι, για να μπορεί να θεωρηθεί ότι μια επιχείρηση προσωρινής απασχολήσεως προσωπικού ασκεί κανονικά τις δραστηριότητές της στο κράτος μέλος όπου είναι εγκατεστημένη, πρέπει να ασκεί σημαντικό μέρος της δραστηριότητάς της που συνίσταται στην παραχώρηση εργαζομένων σε τρίτους οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι στο ίδιο κράτος μέλος;

Διατάξεις και νομολογία του δικαίου της Ένωσης

Άρθρο 2, παράγραφος 1, άρθρο 11, παράγραφος 1, άρθρο 12, παράγραφος 1, του κανονισμού 883/2004· άρθρο 14 του κανονισμού 987/2009· αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1970, Manpower (C-35/70, EU:C:1970:120) και της 10ης Φεβρουαρίου 2000, FTS (C-202/97, EU:C:2000:75).

Διατάξεις του εθνικού δικαίου

Άρθρο 51, παράγραφος 1, και άρθρο 52, παράγραφος 1, του Konstitutsia na Republika Bulgaria (Συντάγμα της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας)· άρθρο 107r παράγραφος 1, και άρθρο 107s, παράγραφος 2, του Kodeks na truda (Εργατικού Κώδικα)· άρθρο 4, παράγραφος 1, περίπτωση 1, και άρθρο 9, παράγραφος 1, περίπτωση 1, του Kodeks za sotsialnoto osiguruvane (Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλισης)· άρθρο 2, παράγραφος 1, της Naredba za sluzhebните komandirovki i spetsializatsii v chuzhbina (κανονιστικής αποφάσεως για την απόσπαση εργαζομένων και για τις περιόδους πρακτικής ειδικεύσεως στην αλλοδαπή)· άρθρο 88, άρθρο 90, παράγραφος 2, άρθρο 91, παράγραφος 1, άρθρο 92, παράγραφος 1, άρθρο 95, παράγραφος 1, και άρθρο 97 του Danachno-osiguriteln protsesualen kodeks (Κώδικα Φορολογικής και Κοινωνικοασφαλιστικής Δικονομίας).

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας

- 1 Η εταιρία «TEAM POWER EUROPE» EOOD (στο εξής: προσφεύγουσα) συστάθηκε, σύμφωνα με το βουλγαρικό δίκαιο, με σκοπό την παραχώρηση

προσωπικού για προσωρινή απασχόληση και τη διαμεσολάβηση για την απασχόληση του προσωπικού αυτού στη Βουλγαρία και σε άλλα κράτη. Η προσφεύγουσα έχει καταχωριστεί στη βουλγαρική Agentsia po zaetostta (Υπηρεσία Απασχολήσεως) ως ασκούσα τη δραστηριότητα της παραχωρήσεως προσωπικού για προσωρινή απασχόληση και κατέχει επίσης άδεια παραχωρήσεως εργαζομένων χορηγηθείσα από το Düsseldorf Agentur für Arbeit (Γραφείο Απασχολήσεως του Ντίσελντορφ) του γερμανικού Ομοσπονδιακού Οργανισμού Απασχολήσεως.

- 2 Στις 8 Οκτωβρίου 2018, η προσφεύγουσα συνήψε σύμβαση εργασίας με Βούλγαρο πολίτη (στο εξής: εργαζόμενος). Σύμφωνα με τη σύμβαση, η προσφεύγουσα είναι υποχρεωμένη να αποσπάσει τον εργαζόμενο στη Γερμανία, όπου αυτός θα εργαστεί στην εταιρία «CLW Clausthaler Laser- und Werkstofftechnik» GmbH (στο εξής: τρίτος) υπό την καθοδήγηση και εποπτεία της γερμανικής εταιρίας. Η σύμβαση προβλέπει περαιτέρω ότι οι υποχρεώσεις του εργαζομένου στη θέση του «χειριστή μηχανημάτων – επεξεργασία μετάλλων» καθορίζονται στην περιγραφή του πεδίου των καθηκόντων του από τον τρίτο. Η προσφεύγουσα έχει υποχρέωση να καταβάλλει η ίδια τον μισθό στον εργαζόμενο.
- 3 Στις 9 Μαΐου 2019, η προσφεύγουσα υπέβαλε στην Teritorialna direktsia na Natsionalna agentsia po prihodite (Περιφερειακή διεύθυνση της Εθνικής Υπηρεσίας Δημοσίων Εσόδων) – Βάρνα αίτηση για τη χορήγηση πιστοποιητικού ότι, κατά τη διάρκεια της αποσπάσεώς του, ο εργαζόμενος υπόκειται στη βουλγαρική νομοθεσία. Στην αίτησή της, η προσφεύγουσα ανέφερε ότι κατά τη διάρκεια της αποσπάσεως εξακολουθεί να υφίσταται η σχέση εργασίας μεταξύ εργαζομένου και προσφεύγουσας και ότι ο εργαζόμενος λαμβάνει μισθό από την προσφεύγουσα, η οποία του παρέχει και ασφαλιστική κάλυψη βάσει του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και ασφάλισης ασθενείας.
- 4 Με απόφαση της 30ής Μαΐου 2019, η αρμόδια διοικητική αρχή αρνήθηκε να χορηγήσει το ζητούμενο πιστοποιητικό, με το αιτιολογικό ότι δεν πληρούνταν οι δύο σωρευτικές προϋποθέσεις, υπό τις οποίες ο εργαζόμενος θα μπορούσε να υπόκειται ακόμη στο βουλγαρικό δίκαιο κοινωνικής ασφάλισης, διότι δεν διατηρούνταν η άμεση σχέση μεταξύ εργαζομένου και εργοδότη και ο εργοδότης δεν ασκούσε ουσιώδη δραστηριότητα στη βουλγαρική επικράτεια.
- 5 Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση, η διοικητική αρχή εκτιμά ότι, παρά την καταβολή του μισθού από την προσφεύγουσα ως εργοδότη, η άμεση σχέση μεταξύ αυτής και του εργαζομένου δεν διατηρείται διότι, κατά τα οριζόμενα στη σύμβαση εργασίας, η εργασία εκτελείται για τον τρίτο και δη υπό τη δική του εποπτεία και καθοδήγηση και ο τρίτος είναι αυτός που καθορίζει τα καθήκοντα του εργαζομένου. Όσον αφορά τη δεύτερη προϋπόθεση, η διοικητική αρχή είναι της γνώμης ότι η προσφεύγουσα δεν ασκεί καμία ουσιώδη δραστηριότητα στη βουλγαρική επικράτεια, διότι ως εταιρία εγγεγραμμένη σύμφωνα με τον Zakon za danaka varhu dobavenata stoynost (Νόμο περί φόρου προστιθέμενης αξίας, στο εξής: ZDDS) δηλώνει μόνον την παροχή υπηρεσιών με τόπο εκπληρώσεως τη

Γερμανία και δεν υπάρχει καμία ένδειξη για συμβάσεις με πρόσωπα που ασκούν δραστηριότητες στη Βουλγαρία.

- 6 Στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, η προσφεύγουσα άσκησε ενδικοφανή προσφυγή κατά της απόφασης με την οποία η διοικητική αρχή αρνήθηκε να χορηγήσει το πιστοποιητικό που είχε ζητηθεί. Με απόφαση της 11ης Ιουνίου 2019, ο Direktor na Teritorialna direktsia na Natsionalna agentsia za prihodite – Varna (Διευθυντής της Περιφερειακής Διευθύνσεως της Εθνικής Αρχής Δημοσίων Εσόδων – Βάρνα, στο εξής: καθού) απέρριψε την ενδικοφανή προσφυγή και επικύρωσε την απορριπτική απόφαση.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 7 Κατά την προσφεύγουσα, εν προκειμένω συντρέχουν και οι δύο σωρευτικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση του πιστοποιητικού που ζητήθηκε.
- 8 Σε σχέση με την πρώτη προϋπόθεση, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι, μεταξύ αυτής και του εργαζομένου, υφίσταται «άμεση σχέση», διότι η ίδια ως εργοδότρια καταβάλλει μισθό στον εν λόγω εργαζόμενο και δικαιούται να λήξει την εργασιακή σχέση εάν συντρέχουν λόγοι καταγγελίας. Επιπλέον ο τρίτος, σύμφωνα με τη σύμβαση παραχώρησης εργαζομένου που έχει συναφθεί μεταξύ αυτού και της προσφεύγουσας, απαγορεύεται να προτείνει στον εργαζόμενο την άσκηση δραστηριότητας διαφορετικής από τη συμβατικώς συμφωνηθείσα, με αποτέλεσμα μόνον η προσφεύγουσα να μπορεί να καθορίσει το είδος της εργασίας που θα εκτελέσει ο εν λόγω εργαζόμενος. Σε σχέση με τη δεύτερη προϋπόθεση, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι ασκεί στη Βουλγαρία την ουσιώδη δραστηριότητά της, η οποία έγκειται στην πρόσληψη, επιλογή και παραχώρηση προσωπικού για προσωρινή απασχόληση, και ότι η πραγματοποίηση κύκλου εργασιών από συναλλαγές με πελάτες που είναι εγκατεστημένοι εκτός Βουλγαρίας δεν σημαίνει ότι η εταιρία ασκεί τη δραστηριότητά της στην αλλοδαπή.
- 9 Ο καθού φρονεί ότι η προσφεύγουσα δεν πληροί καμία από τις δύο προαναφερθείσες προϋποθέσεις. Επισημαίνει δε ότι, δεν υφίσταται πλέον άμεση σχέση μεταξύ προσφεύγουσας και εργαζομένου διότι, σύμφωνα με τη σύμβαση εργασίας που συνήφθη μεταξύ της προσφεύγουσας και του εργαζομένου, ο εργαζόμενος δεν οφείλει να εκτελέσει καμία εργασία για τον εργοδότη του στη Βουλγαρία. Επιπλέον, η σύμβαση συνήφθη σύμφωνα με το γερμανικό δίκαιο επί τη βάση της άδειας που χορηγήθηκε από την αρμόδια αρχή στη Γερμανία και όχι λόγω της εγγραφής της προσφεύγουσας στην Υπηρεσία Απασχολήσεως της Βουλγαρίας. Σε σχέση με την άσκηση της ουσιώδους δραστηριότητας της προσφεύγουσας στη Βουλγαρία, ο καθού υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα, εκτός από το διοικητικό προσωπικό και τα διευθυντικά στελέχη, δεν απασχολεί εργαζομένους στη Βουλγαρία και τα έσοδά της προέρχονται στο σύνολό τους από σχέσεις απασχολήσεως στη Γερμανία.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 10 Το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι η ερμηνεία του άρθρου 14, παράγραφος 2, του εκτελεστικού κανονισμού σε συνδυασμό με το άρθρο 12, παράγραφος 1, του βασικού κανονισμού είναι αναγκαία για την έκδοση αποφάσεως επί της διαφοράς που εκκρεμεί μεταξύ των διαδίκων.
- 11 Κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 1, του βασικού κανονισμού, το πρόσωπο που ασκεί μισθωτή δραστηριότητα σε κράτος μέλος για λογαριασμό εργοδότη ο οποίος είναι εκεί εγκατεστημένος και το οποίο έχει αποσπασθεί από τον εργοδότη του σε άλλο κράτος μέλος προκειμένου να εκτελέσει εργασία για λογαριασμό του εργοδότη του, εξακολουθεί να υπάγεται στη νομοθεσία του πρώτου κράτους μέλους, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά δύο προϋποθέσεις, δηλαδή, πρώτον, υφίσταται άμεση σχέση μεταξύ αυτού του προσώπου και του εργοδότη και, δεύτερον, ο εργοδότης ασκεί κανονικά τις δραστηριότητές του στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους.
- 12 Όσον αφορά τη δεύτερη προϋπόθεση, είναι αναγκαίο ο εργοδότης, κατά το άρθρο 14, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο του εκτελεστικού κανονισμού, «να ασκεί συνήθως σημαντικό αριθμό δραστηριοτήτων, πέραν των δραστηριοτήτων καθαρά εσωτερικής διαχείρισης, στην επικράτεια του κράτους μέλους όπου έχει την έδρα του [...] αφού ληφθούν υπόψη όλα τα κριτήρια που χαρακτηρίζουν τις δραστηριότητες της εν λόγω επιχείρησης», προκειμένου να γίνει δεκτό ότι ασκεί κανονικά τις δραστηριότητές του στο εν λόγω κράτος μέλος. Κατά το άρθρο 14, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού, «τα σχετικά κριτήρια πρέπει να είναι ανάλογα με τα ειδικά χαρακτηριστικά κάθε εργοδότη και την πραγματική φύση των ασκούμενων δραστηριοτήτων».
- 13 Η νομολογία του Administrativen sad (διοικητικού δικαστηρίου) της Βάρνας όσον αφορά το πότε συντρέχει η δεύτερη προϋπόθεση του άρθρου 12, παράγραφος 1, του βασικού κανονισμού είναι αντιφατική. Τούτο οφείλεται στη διαφορετική ερμηνεία του άρθρου 14, παράγραφος 2, του εκτελεστικού κανονισμού, ιδίως όσον αφορά τα κριτήρια βάσει των οποίων πρέπει να καθοριστεί αν ο εργοδότης ασκεί «σημαντικό αριθμό δραστηριοτήτων» στο κράτος μέλος όπου έχει την έδρα του.
- 14 Προκειμένου να κριθεί αν συντρέχει η δεύτερη προϋπόθεση του άρθρου 12, παράγραφος 1, του βασικού κανονισμού, πρέπει να ληφθούν υπόψη όλα τα κριτήρια που χαρακτηρίζουν τις δραστηριότητες του εργοδότη. Στα κριτήρια αυτά περιλαμβάνεται ο τόπος στον οποίο εδρεύει ο εργοδότης· ο αριθμός των μελών του διοικητικού προσωπικού που εργάζεται στο κράτος μέλος όπου εδρεύει ο εργοδότης και στο άλλο κράτος μέλος όπου αποσπάσθηκαν οι εργαζόμενοι· ο τόπος προσλήψεως των αποσπασμένων εργαζομένων· ο τόπος συνάψεως των συμβάσεων με τους τρίτους· η νομοθεσία που διέπει τις συμβάσεις εργασίας τις οποίες συνάπτει η επιχείρηση, αφενός, με τους εργαζομένους της και, αφετέρου, με τους τρίτους πελάτες της, καθώς και ο κύκλος εργασιών που πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια μιας αρκούντως καθοριστικής περιόδου εντός καθενός από τα

δύο οικεία κράτη μέλη (απόφαση [του Δικαστηρίου] της 10ης Φεβρουαρίου 2000, FTS, C-202/97, EU:C:2000:75, σκέψεις 42 και 43).

- 15 Το γεγονός ότι οι αποσπασμένοι εργαζόμενοι εκτελούν για τους τρίτους εργασίες διαφορετικές από την ουσιώδη δραστηριότητα της επιχείρησης που τους προσέλαβε και τους απέσπασε είναι άνευ σημασίας. Επομένως, η επιχείρηση προσωρινής απασχολήσεως προσωπικού ασκεί κανονικά τις δραστηριότητές της εντός του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένη, όταν πραγματοποιεί συνήθως σημαντικές δραστηριότητες στο έδαφος του κράτους αυτού (απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2000, FTS, C-202/97, EU:C:2000:75, σκέψεις 44 και 45).
- 16 Πάντως από τις προαναφερθείσες αποφάσεις του Δικαστηρίου δεν μπορεί να συναχθεί αν, για τη συνδρομή της δεύτερης προϋποθέσεως του άρθρου 12, παράγραφος 1, του βασικού κανονισμού, αρκεί το γεγονός ότι ο εργοδότης συνάπτει, στο κράτος μέλος όπου εδρεύει ο ίδιος, συμβάσεις εργασίας με τους αποσπασμένους σε άλλο κράτος μέλος εργαζομένους ή αν είναι αναγκαίο να ασκεί σημαντικές δραστηριότητες συνιστάμενες στην παραχώρηση εργαζομένων σε τρίτους οι οποίοι δραστηριοποιούνται εντός του κράτους μέλους όπου εδρεύει ο εργοδότης.
- 17 Επειδή η ουσιώδης δραστηριότητα της προσφεύγουσας συνίσταται στην παραχώρηση προσωπικού για προσωρινή απασχόληση και στη διαμεσολάβηση για την απασχόληση του προσωπικού αυτού στη Βουλγαρία και σε άλλα κράτη, μια πιθανή ερμηνεία θα μπορούσε να είναι, για τους προεκτεθέντες λόγους, ότι είναι αναγκαία η σύναψη και εκτέλεση σημαντικού μέρους των συμβάσεών της με τρίτους οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη βουλγαρική επικράτεια, για να μπορεί να γίνει δεκτό ότι η προσφεύγουσα ασκεί κανονικά τις δραστηριότητές της στη Βουλγαρία.
- 18 Η άλλη πιθανή ερμηνεία είναι ότι, ανεξαρτήτως του ότι οι τρίτοι στο σύνολό τους είναι εγκατεστημένοι στη Γερμανία και ασκούν εκεί τις δραστηριότητές τους και ότι όλοι οι εργαζόμενοι αποσπώνται για να εργαστούν σε γερμανικές επιχειρήσεις, για να γίνει δεκτό ότι η προσφεύγουσα ασκεί κανονικά τις δραστηριότητές της στη Βουλγαρία αρκεί το γεγονός ότι είναι εγγεγραμμένη στη βουλγαρική επικράτεια και συνάπτει στο εν λόγω κράτος μέλος τις συμβάσεις εργασίας με τους αποσπασμένους εργαζομένους.